

Societate

Trăiește-ți filmul!

Leontina Vatamanu: «Noi înșine putem imprima vieții noastre un rost mai nobil, cu mai multă culoare»

Leontina Vatamanu este un nume consacrat în cinematografia regională. Autoare a zeci de documentare, cu și despre viața noastră cea de toate zilele, alături de soțul ei, Virgiliu Mărgineanu, reușește să

dea conținut în toate, acasă, lângă masa de montaj, la cinematograful, la grădinițe, în școală, în țară și în afară, pretutindeni. Familia Mărgineanu-Vatamanu inspiră și ne dă pilde cum ar fi să trăim mai omenește

să ne avîntăm în val-vîrtejul creației, fără pauze, fără bocete, fără regrete. Cu amabilitatea-i caracteristică, distinsa doamnă Leontina Vatamanu ne-a oferit un interviu, fapt pentru care îi sîntem recunoscători.

Foto din arhiva personală

- Ai înțeles chiar de la bun început că destinul îți va fi un film, la propriu, nu la figurat?

- Pentru prima dată am făcut această paralelă între viață și film în vara, cînd am dat admiterea la Facultatea de Film de la Academia de Teatru și Film din București. Am mers acolo, spre surprinderea părinților, urmînd un glas interior sau poate scenariul Domnului... Eram sigură că acesta mi-e drumul, de parcă am derulat filmul vieții, apoi cîteva secvențe mai încolo am înțeles că voi fi împlinită din punct de vedere profesional, dincolo de toate temerile părinților și incertitudinea vieții de artist... Așa s-a intersectat viața mea cu filmul, la propriu, dar și la figurat. Îmi place să-l citez pe Alfred Hitchcock, care a zis că, în filmul de ficțiune, regizorul e Dumnezeu, iar în filmul documentar - Dumnezeu e regizorul. Viața noastră e un fel de docudramă, unde scenariul Domnului se împletește cu acțiunile și deciziile noastre, așa încît, în final, iese un film mai mult sau mai puțin inspirat. Poate că judecata de apoi decurge într-o sală de cinema, unde Dumnezeu apasă pe pauză și ne cere socoteală. De fapt, ne trăim nu doar propriul film, dar avem roluri și în filmele altora. Uneori, putem apărea ca simpli figuranți, alteori, rolurile trec de planul doi. Important e să le jucăm frumos, adică să lăsăm o urmă frumoasă, chiar și într-o apariție episodică.

- Știi că CRONOGRAF este parte a vieții tale, a familiei tale. Ca și OWH, de altfel. Cum faceți să rezistați Anul acesta, CRONOGRAF chiar a fost un eveniment remarcabil.

- Partea bună e că avem în noi o mare doză de romantism, de încăpăținare și de perseverență. Iar munca e vîsla noastră. Cu ea ajungem la mal, chiar și atunci cînd nu bate nici o boare de vînt în pînzele proiectelor noastre. Azi OWH Studio e unul dintre cele mai longevive studiouri de film din Chișinău, iar CRONOGRAF-ul a ajuns la cea de-a XIII-a ediție și s-a afirmat ca unul dintre cele mai importante evenimente cinematografice nu doar din țară, ci și din această parte a Europei... Și sînt mîndră de acest fapt. Cine lucrează în această breaslă recunoaște că e o performanță, dat fiind condițiile în care se află azi cinematografia și cultura țării. Ne-am propus mereu să realizăm niște lucruri frumoase, indiferent de obstacolele pe care le-am întîmpinat. Am învățat pe parcursul anilor să rezist muncind, demonstrînd prin fapte cine sînt și ce fac. Cred că sîntem niște alergători de cursă lungă cu obstacole... Cît mai avem puteri și o motivație interioară, rămînem pe pista de alergare...

- De ce atît de puține filme documentare de autor, documentare de calitate care au în prim-plan o problemă a umanității sau a omului în particular?

- Din păcate, la momentul actual, ar trebui să punem semnul întrebării ceva mai devreme... De ce atît de puține filme în general? Dacă am avea o industrie cinematografică bine pusă la punct, cu zeci de filme produse anual, atunci am putea aborda altfel subiectul calității lor. Am putea fi mai exigenți, am putea pretinde la stan-

darde mai înalte. Însă din moment ce în R.Moldova cineștii fac un supraefort ca să producă un film, iar uneori așteaptă ani buni pînă ajung pe un platou de filmare, e firesc ca lucrurile să nu evolueze spectaculos spre vîrful de lance. Calitatea depinde, inevitabil, de experiența profesională, nu doar de gradul de talent sau cultură cinematografică. Dacă ar exista niște politici de stat în domeniul dezvoltării artei cinematografice în R.Moldova, care le-ar oferi cineștilor un front de muncă și de acumulare a experienței, atunci vom putea observa un salt calitativ, o mai mare diversificare a genurilor și a tematicii abordate.

- Ce crezi despre filmele de propagandă care sucesc mințile seară de seară pe micul ecran?

- Peste ani, am devenit foarte selectivă în raport cu filmele pe care le vizionez, mai ales la TV. În general, deschid rar televizorul, practic, mă uit doar la știri sau la vreo emisiune de divertisment. Am un ochi antrenat, fiind selector și director artistic al FIFD Cronograf, unde, anual, vizionez cîteva sute de documentare, plus ceea ce văd la diverse festivaluri la care particip. Astfel, îmi pot da seama din primele minute ce mi se propune și dacă merită să acord atenție subiectului. Iar acest filtru format în timp mă protejează de așa-numita poluare mediatică.

- Ce înseamnă să fii un regizor bun? Noi avem regizori buni?

- M-aș referi, în special, la regizorul de film documentar, pentru că fac documentare și e domeniul pe care-l cunosc mai bine. Cred că un regizor

de film documentar trebuie să aibă, în primul rînd, capacitatea de a privi realitatea din jur mai atent și mai profund, mai filozofic și mai poetic, observînd ce se ascunde dincolo de aparențe, încercînd să ajungă la esența lucrurilor. O altă calitate pe care o consider inherentă unui documentarist adevărat este sinceritatea. El trebuie să fie onest cu cei pe care-i urmărește în vizor și cu cei din fața ecranului. Dacă observ că artistul trișează sau forțează, sînt mai reticentă față de opera lui. Prefer un film onest și simplu decît unul epatant, dar trucat. Noi avem regizori buni, doar că puțini.

- Faptul că țopăim dintr-o criză în alta, cît de mult afectează actul de creație în general?

- Crizele, după mine, inspiră actul de creație. Ele te iau de guler și te fac să-ți manifestezi atitudinea, să înregistrezi pulsul evenimentelor, să încerci să vii cu soluții, să observi cum se descurcă oamenii, să vorbești despre problemele lor. Filmul documentar e radiografia societății în care trăim, de aceea, pentru un artist conectat la problemele realității din jur crizele sînt ofertante ca și subiecte, ca și motivație pentru a produce ceva. Și din crizele interioare rezultă opere sublime. Intensitatea la care trăim anumite experiențe e un fel de catalizator al inspirației, declanșatorul creației.

De cînd mi-am început activitatea și pînă în prezent, crizele de ordin social, politic, economic nu au conținut. Eu nu știu ce înseamnă stabilitate. Eu doar îmi imaginez cum ar trebui să funcționeze lucrurile în mod normal.

Se pare că ne-am învățat să ne vedem de treburile în această tranziție perpetuă, iar criza cea mai nocivă pentru un artist e criza de inspirație.

- De ce femeile din Moldova nu îndrăznesc în producția cinematografică?

- Ba da... În ultimul timp, am descoperit în rândurile tinerei generații mai multe regizoare talentate. Ele sînt acum la momentul debutului în film, dar au lucrări ce promet o evoluție frumoasă. Am remarcat și o intrare a femeilor în branșa operatorilor, a editorilor, ceea ce e îmbucurător. Filmul autohton va avea și o amprentă mai feminină, mai proaspătă. Să vedeți că va fi altceva.

- Ce filme privesc tinerii? De ce nu se dau în vînt după filme bune?

- Nu prea știu ce preferințe au tinerii, dar îi observ într-un număr din ce în ce mai mare la CRONOGRAF sau la alte evenimente cinematografice. Recent, am fost la Festivalul Filmului Studentesc DEBUT, unde sala era arhiplină. Iar marea majoritate erau tineri. Deja al doilea an, OWH Studio, împreună cu organizația People in Need din Cehia, implementează un proiect ce are drept scop folosirea filmului documentar ca și material didactic și de formare în școli. Încercăm astfel să le cultivăm tinerilor interesul față de alte genuri de film, cum ar fi documentarul, precum și să le dezvoltăm capacitatea de a analiza critic un film. Ca să-i vedem pe copiii noștri citind, trebuie să le recomandăm cărți bune și să le oferim propriul exemplu. Ca să-i determinăm să vadă un film bun, trebuie să-i ajutăm să descopere filmele bune. În alte țări, aceasta se promovează la nivelul politicilor de stat. Altfel funcționează rețelele de distribuție a filmului, există cimateci care adună titluri de referință din cinematografia internațională, sînt susținute și în-

curajate festivalurile de film... Iar rezultatul e evident – cozi după bilete la documentare.

- "Ca să fii fericită, nu trebuie neapărat să urci pe Everest" - aserțiunea îți aparține. Dar ce trebuie să facem pentru a ne simți cu adevărat fericiți? Cine trebuie să ne scrie scenariul vieții?

- Ca să fii fericită, nu trebuie neapărat să urci pe Everest. Mie aceste lucruri simple - copiii, filmele - îmi aduc fericirea, ziceam acum cîțiva ani într-un interviu. Am rămas la aceeași formulă. Doar că aș vrea un pic mai multă sănătate pentru cei dragi și pace între oameni. Iar mie încă vreau cîteva filme la activ. Atunci cînd am pătruns în lumea filmului, mi-am dat seama că însăși viața e un film. Dumnezeu ne-a pregătit platoul, linia de subiect, a scris prologul și ne-a lăsat mai departe să ne construim singuri filmul, să ne jucăm rolul și să ne bucurăm de această aventură – viața. E adevărat că unii au parte de scenarii mai complexe, alții sînt doar protagoniștii unor telenovele, dar eu cred că noi înșine putem imprima vieții noastre un rost mai nobil, puțină poezie, mai multă culoare, o albăie mai largă. Eu cred că oamenii ar avea o viață mai plină și mai frumoasă dacă și-ar trăi-o cu mai multă imaginație. De aici îndemnul alias sloganul casei de film, OWH Studio, unde muncesc de 20 de ani - *Trăiește-ți filmul!*

Interviu realizat de Stan LIPCANU

Acest articol este publicat în cadrul Programului ONU „Femeile în politică”, implementat de Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în parteneriat cu Fundația Est-Europeană și Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, finanțat de Guvernul Suediei. Opiniile exprimate în cadrul materialului aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția Programului.

Oamenii despre oameni

Spune-mi cu cine vrei să votezi ca să-ți spun cine ești

Amai apărut un sondaj pe plai, ultimul, probabil, din anul acesta, sondaj din care pescuim că Maia Sandu se bucură de cea mai mare încredere printre moldoveni. Circa 40 la sută din respondenții Barometrului de Opinie Publică au declarat că au multă și foarte multă încredere în fostul ministru al Educației. Sandu este urmată de liderul Partidului Nostru, Renato Usatîi, și de cel al socialiștilor, Igor Dodon. La polul opus, se află primvicepreședintele autosuspendat al PDM, Vladimir Plahotniuc.

Potrivit directorului IPP Arcadie Barbăroșie, Andrian Candu, Andrei Năstase și aceeași Maia Sandu se află într-un alt top neformal al liderilor politici necunoscuți de

respondenți. O altă situație s-a reflectat în cazul întrebării deschise, în care respondenților li s-a cerut să nominalizeze personalitățile politice în care au încredere, fără a le fi menționat vreun nume. Renato Usatîi, liderul Partidului Nostru, este persoana în care moldovenii au cea mai mare încredere. Potrivit rezultatelor prezentate de către Barometrul Opiniei Publice (BOP), acesta se bucură de un procentaj de încredere de 11 la sută, fiind urmat de către Igor Dodon, liderul PSRM, cu 6%. La mică distanță, cu 5%, este Maia Sandu, iar Marian Lupu, Andrei Năstase, Iurie Leancă și Vladimir Voronin au acumulat 4% din încrederea moldovenilor.

Puțin gravidă

Domnul admite, dar respinge

Andrian Candu, președintele Parlamentului, admite că instituțiile statului sînt controlate politic, însă nu de către PDM și nici în măsura despre care se vorbește. Declarații în acest sens au fost făcute de către Andrian Candu. «Toate instituțiile statului au o anumită influență politică. Această se explică prin faptul că nu au trecut printr-o reformă care le-ar asigura mai multă independență față de politic. Dar nu e corect cînd se afirmă că o instituție a statului este total controlată de un anumit partid. O instituție nu înseamnă un singur om. Nu pot fi toți angajații controlați politic», a declarat Candu. Speakerul a calificat drept speculații că PDM ar

controla Procuratura, CNA și Justiția. «Este o speculație pe care putem să o dezbatem în fiecare zi. Dar nu avem timp. Vom veni odată cu argumente foarte serioase.

Procurorul general Corneliu Gurin vine din societatea civilă, a lucrat alături cu Igor Boțan. Nu a avut nici o atribuție cu PDM. Personal, vorbesc cu Gurin o dată la două-trei luni, cînd trebuie de prezentat ceva în Parlament. Personal, am două dosare civile în judecată și nici nu știu cine sînt judecătorii. PDM susține cel mai mult reforma în Procuratură, iar autorul și inițiatorul acestei reforme nu este PDM», a argumentat Candu.

Totul costă

Au apărut și brazii «Made in China»

Primii pomi de Crăciun deja au apărut în vînzare. Drept că, pe la colțuri de străzi puteți găsi doar brăduții în ghiveci. Cetina fără rădăcină va fi scoasă spre comercializare peste o zi-două. Din start vă spunem că anul acesta totul costă, inclusiv bradul. Un brad în ghiveci, de exemplu, cu înălțimea de 1,20 metri, poate fi cumpărat cu circa 600 de lei, în timp ce prețul unui brad tăiat, cu aceeași înălțime, va fi de circa 200 de lei. În ghiveci pot fi cumpărați și brazii albaștri, cu 800 de lei pentru 1 metru. Pentru cei care vor opta pentru un pom de Crăciun artificial, comercianții au pregătit produse importate preponderent din China și din Polonia. Într-un magazin din Piața Centrală, un brad artificial cu înălțimea de 1,20 metri, produs în Polonia, costă 1375 de lei, în timp ce un brad cu înălțimea de doi metri, fabricat în China, poate fi procurat cu 1350 de lei. Prețul variază în funcție de calitate. Spre exemplu, brazii sau pinii din Polonia sînt mai scumpi pentru că acele lor sînt din silicon și sînt mai groase, creînd iluzia de brad

natural. De asemenea, sînt produși din material ignifug, a spus un angajat al magazinului.

Potrivit datelor oferite de Agenția Moldsilva, pepinierele silvice au scos spre vînzare 33 de mii de pomi de Crăciun.